

ידי שש

פעם שער צייטונג

איה דיעזע צייטונג קאנטאן יעדעו מאג ע'ענס ערירען זינד דער פונקטליכער אונטערזיכער פונקטליכער דעם דעסען בלעטער.

דיעזע בלאט ערשיינט דריימאל וואכענטליך פונקטליכער אונטערזיכער פונקטליכער דעם דעסען בלעטער. זינד דער פונקטליכער אונטערזיכער פונקטליכער דעם דעסען בלעטער.

Nr. 25, ועכצעהנטער יארהונג

פעם מיטטוואך א אדר התרמ"ד.

Post, den 27. Feber 1884.

שפאניען אפגעט דען אידן גענוע ווערעד זינען טהארען דען ווען דא עס דורך דען אהרנהייטעט הינדער ערליכעטען שארען ענדליך קלוג געווארן. דען אידן זיך גענוע דען ווען געווערט אנדערס לידער דא אנטשעטען און אינאין. דיעזע האבען ניכט געלערנט אונד האבען אידן ניכט צו פער- געסען. איהר הערן איז זא פאלל דעם ראהעט- טען האסטעט. דאס עס פוריעד בעסטער אינויכט דורכאויס אינזעגענליך איז! מאנליך אנדערע, דאס דאס ציט ניכט מער פערטע און זיך איהרע טהארדייט ענדליך אינזעהען ווערדען, נור זאללעט דיעס באלד דער פאלל זיך, בעפאר עס פיר זא צו שפעט ווערד!

פערשיעדענע נייאנקויסען.

יד ער לא נדעס - פאר שטאנד דער יודען אין באהמער און דאס פערטער ללאיד געמילדעט ווערד אן דאס עסטעריישישע קולטוסמיטטל אינע איינ- נאכע געווענע ווענען רענעל געווען ווערד ווערן גע- מינדען. עס ווערד אן דיעזער אינאכע הערפאר- געהאבען דאס דא רעוועניען זשאן פאר יאהרען דאס שאפונג אינע אינזענען געווענע צור דע- פולניג דער פעהעלמיסעט דער ווערען קולטוס- געמינדען אן דער עסטעריישישען ריכטהעלפטע און אינויכט געשטעלט האט דא אין זאלעס געווען יעדאך בודער נאך אינע ניכט געשא- פטע ווארדע זא פאללען דא ווערען קולטוס- געמינדען פארטילד אינאיןאנדער; זא ונד אללע אן פאללער אינאיןאונג בערלישע; עס קאן גע- מאנד געמאכט ווערדען, צור ערהאלטונג דער קולטוס געמינדע אינען ביטראג צו ליסטיגן שיי- טעט דעמאלס דער קולטוס פארשאנדן ביים גע- היכטע און זא ערהאלט ער דען בעשיד. דאס אן דער זאכע ניכט געשעהן קאנען, נאכדעם נאך דער געווען פארהאנדען קראפט דעסטען געמאנד צו אינער ביטראגס ליסטיגן צום ערהאלטונג דער קולטוס געמינדע געוואונגען ווערדען קאנטעט דא פארלישען בעהאנדען אהרעהויען פעהרונדען ווארד דא קאנשטיטאציע פאן ווערען קולטוס- געמינדען ביז אן ערדער בעצוגלעכע געווען געשאפען זיך ווערד. (עס איז געווען משה'ס ווען ווערן צור ערהאלטונג איהרער קולטוס געמינדען ערשט דורך און אינזענען געווען געוואונגען ווער- דען מיסען! אונד וואס ווערד מאן מוזן ווערן דיעזע ווערן זיך ענדליך אלס קאנפעסאנס-לאזן ער- קלערען זאללען, וואס דאך אן דער עסטעריישי- שען ריכטהעלפטע געשאפטע איז? אן דיעזע פאללע ווערד זא ווארד דאך קיין געווען צו אינער ביטראגס ליסטיגונג אן אינע יידישע קולטוס געמינדע פערשליכעטען קאנען! מיט אינע ווארעט: זא אן ווער ניכט אום אינזענער רעליגיאזען אכער- צייגונג אן דען געמינדע לאסטען מהיליגעטע ווערן. דא דורפט מיטמאל אינעס געווענעס' ניכט פיעל עררייכט ווערדען קאנען!)

אך פראגע נון (זאנט מאטהאמארי וויסער): וועלכער אונזאר האנדעלס געשייטע, עמויא דער וועלכער דען העטערייטען דער אנטשעטען גע- האר שטעקט, ווערד אכער דער וועלכער, וואס ב א ג ה זיך בעדן ווערד פעהרליכע מיט אינעס ווערן זיך נליק אונד דאס נליק ווערד נאכקאסטען בערלידעט? - וואס איז ניטעליכער? ווען מאן דען ווערן נאנט אונד פאן דער שטאט? אדער אכער ווען מאן מיט איהר געמינטשעלד אריינשט אונד ווערשאפטע? דא אנטשעטען האבען אן דעם לעבען דער ביינען מענער, ב א ג ה זיך אונד ש ו א ב, אינען שיענעל אים דעם זא ערדענען קאנען, דאס איהרע האנדלונגס ווערן אינע אונזונגע איז. דא נור איהנען אונד דער נאנען אינאין אינען נאנען צום נאכטעליכע גער- בען מיט! - ווען קאטוה האט געוואלט: וואס ווען ניכט, וואס דא אנטשעטען ערדעליכען ווארען! - אן בן אכער אכער צייגט דאס זא אידן ועלכט ניכט וויסען, וואס זא ווארען, זאנט ווערדען דא זא קינען ווען אינזענען דער נור צום אונזליכע פארדען קאנען! - זא ווייט דא דערשטעללען דער זעהר אינ- טערעסאנטען שילדערונג אים פערטער ללאיד פאם נליקליכען צוזאמענלעבען צווערען מענער פערשידענער קאנפעסאנס און ווארען דאס מהעט- קיט דעם אינען אידן דעם אנדערען צום ווענען גע- רייכט. דער געהאנען אום אריינעס ניכט ניא, דא געשיכטע לעהרט זא, דאס שפאניען, זאלאנע ווערן אן דעמעלבען ווארען, זא דען ריכטען אונד מעכטען שפאניען אריינפארן געהארטע, ווערדענע עס ווער דער איינשטייבונג דער ווערן ווארדען עס דא בעסטען אריינשטערקעטע פער- לאר, אן נאטה אונד אריינשטערקעטע דאס היינטע

(צוויי ראבבי'ס דורך ארדען געשמוקט) אים אהראמאפעל דער היינטשער אנט- רומעליענס (זא הייסט בע- קאנמליך יענער טהיל פאן זא-בולנארען, דער נאך הייסט אונזער טריקישע אכער הערשאפט שטעהט), ווערד פאללענעט בערלישע; אונזער הער נראם אובבונד אום דער איינשליסליכעס פרינצעס-גענעראל-גובערנערס אלעקא פאשא.

אידן הייסט נאך, אויסער איהרען אינזענען געמינ- טשעטליכען געווען פאם שטאטעט עמויא 6000 יאך פיעל אים פאכטע. איהר געמינטשעטליכעס בע- זעטעטעס בעטראגט הייסט 22,000 יאך וועלכעס אכער ועכט מיליאנען גולדען ווערעט אום. אלל דאס האבען דיעזע ביינען מענער ווערד פעהרליכע טהעטיגקייט נאך אונד נאך ערווארבען, זאלעט ער- פאללע פעהראנט יאנעס ב א ג ה זיך אן ער ועלכט אינזעטעטעט, נור דעם אומשטאנדע, דאס ער האנד אן האנד מיט אינעס ווערד ען גענו- דא ביינען ערנענען זיך גענעווייט דורך איהרע פעהרליכעטען, יאנעס ב א ג ה זיך אום געמילד ווערד אריינפארן, אן מאן פאן פראקטישעס פערשטאנדע פיר דאס פיעל-ווערשאפט. יאקאב שוואב ווער- זינט בעזעטעט יעדאך האהערע בילדונג אונד פער- שטאנד עס, דא ווערשאפט צו העבען, אנדערס ער איך דען אינזענענען געווען דאס מאשינע- ארייט אינזענענען אונד פיר דעם פרייט אינען געווען לאהענענען אכאטען איהר אונד אים- לענדישען מערקען צו פעהרשאפטען וואסיע, דא ביינען אלטען (ב א ג ה זיך אום געמילד בערלישט 83 ש ו א ב אונזען 63 איהרע אלט) ונד פאן אינאנדער, גולד דען צווייליגען פעהרשיידענען, אובליך זא וואס געוואלטען פערשיידענען קאנפעס- סאנען אונדארען, זא נאך מער! אידן בעצוגלעך איהרע פארלישען ריכטיג ונד זא ניכט אינע דא ש ו א ב צו רעוועניעס, ב א ג ה זיך דער צור איינערס-ליכען פארטראג געהארט אל- לזיך טראקען דער קאנפעסאנעלעך אונד פאלט- שען פערשיידענען ביינען דא ביינען דער מענער אן אינזענען אהנהעלליכעס צו אינאנדער!

אך פראגע נון (זאנט מאטהאמארי וויסער): וועלכער אונזאר האנדעלס געשייטע, עמויא דער וועלכער דען העטערייטען דער אנטשעטען גע- האר שטעקט, ווערד אכער דער וועלכער, וואס ב א ג ה זיך בעדן ווערד פעהרליכע מיט אינעס ווערן זיך נליק אונד דאס נליק ווערד נאכקאסטען בערלידעט? - וואס איז ניטעליכער? ווען מאן דען ווערן נאנט אונד פאן דער שטאט? אדער אכער ווען מאן מיט איהר געמינטשעלד אריינשט אונד ווערשאפטע? דא אנטשעטען האבען אן דעם לעבען דער ביינען מענער, ב א ג ה זיך אונד ש ו א ב, אינען שיענעל אים דעם זא ערדענען קאנען, דאס איהרע האנדלונגס ווערן אינע אונזונגע איז. דא נור איהנען אונד דער נאנען אינאין אינען נאנען צום נאכטעליכע גער- בען מיט! - ווען קאטוה האט געוואלט: וואס ווען ניכט, וואס דא אנטשעטען ערדעליכען ווארען! - אן בן אכער אכער צייגט דאס זא אידן ועלכט ניכט וויסען, וואס זא ווארען, זאנט ווערדען דא זא קינען ווען אינזענען דער נור צום אונזליכע פארדען קאנען! - זא ווייט דא דערשטעללען דער זעהר אינ- טערעסאנטען שילדערונג אים פערטער ללאיד פאם נליקליכען צוזאמענלעבען צווערען מענער פערשידענער קאנפעסאנס און ווארען דאס מהעט- קיט דעם אינען אידן דעם אנדערען צום ווענען גע- רייכט. דער געהאנען אום אריינעס ניכט ניא, דא געשיכטע לעהרט זא, דאס שפאניען, זאלאנע ווערן אן דעמעלבען ווארען, זא דען ריכטען אונד מעכטען שפאניען אריינפארן געהארטע, ווערדענע עס ווער דער איינשטייבונג דער ווערן ווארדען עס דא בעסטען אריינשטערקעטע פער- לאר, אן נאטה אונד אריינשטערקעטע דאס היינטע

אונד ווער איז דיעזער ווער דאס דאס דער בערלישע ערוועהנטע יאקאב ש ו א ב! ניטמאל ווערדענע דיעזער לאנגען צייט נאכ עס צווישען דיעזען ביינען מענערען אינען ערנעטען שפרייט. זא האבען מיט פאכטענען בענגאנען אונד האבען

יאנעס באנדו אונד יעקב שוואב.

(אין שיענעל דען אנטשעטען פארהעלדען) גענעראלבער דאס באוועלליכען בערלישענען דער אנטשעטען, דאס דא בייסטען דא ווערן פאן פערנע האלטען מאנען וועל דא ווען אינע- ניטעט ונד אונד בלאם דא איבערפארטהייטונג אונד אומווייניג דער בייסטענען בעפאלקערונג אנטשעטען - פעהרשאפטליכע דער בערלישע שריפטשטעלער, נאך אנטהאלטן אים געסטע- נען, פערטער ללאיד דא לעבענס, אונד כאראק- טער-ביידער פאן צוויי מענער, דא ווען 35 יאר- רען אינע געמינטשעטען נראטע ווערשאפט פארדען אובליך דער אינע אן פראכטער קא מ א ג ה זיך אונד דער אנדערע יודע אום. דער אינע הייסט יאקאב ב א ג ה זיך אונד דער צווייטע הייסט יאקאב ש ו א ב, אונד אום דער בודער דעם יידישען ריכטהעטען פערשיידענען קאל ש ו א ב, זא ווא- בען ביינע געמינטשעטליכע ניטער אן שטאנארד אונד אינזענענען, בערלישעטען אללעס גע- מינטשעטליכע, ערווארבען זיך אן דיעזער ווער פיעל מיליאנען אונד לעבען אינזענענענען פאן אינאנדער, וואס מאן דיעס ועלכט אנטער הייליכען ביינען נור איינערס זעלטען טוישעט דער מאטהאמארי שילדערט דיעזע ביינען מענער וואס פאלט:

אן זען ב א ג ה זיך אום אין אינזענען אינאנדערשע אונדארען, ער האט פאן ווענע פא- טער ניכט גענערט אללען זשאן אן ווער ווענע אכערטעט ער מיט ביישעללאזעם פלייסע. צור שפרייטענען ווערעס צייט שטאנד ער ביז אן דען געוועל אים וואסער, אים ראה צו שניידען, אונד דאמא וואר ער ווען ער אינע דליך שפאראם אונד ניכטען, זיין אונד בערלישען קאסטען נע אכער ווען לעבען, הייסט אום עס בערלישע מיליא- נער, אכער ער איז נאך איינער זא שפאראם, אים צור צייט, דא ער נאנען מיטטעללאז וואר, ער פעהרלאט איינערס ועלכען ווען בעזענענען מיט ער דענאך אונדערעס אונד אינע קליינע ווען אנטשעטען זא פארהט דער פיעלשטע מיליאנער מיט דער אינזענענען איינער נור אן אינעס וואס נאך דעם ש ו א ב ער קאסטען דען נאנענער לוק- סוס בעשטערט אים ריכטען, דא דעם דער איינער- נענט אום, דען ער ניכט ענטבערען קאן, אכער אידן בעצוגלעך דיעזע קליינען, לוקסוס' בעפאל- טעט ער אינע אונדוואהנליכע שפאראמקייט, דא ער זיך אים אינער פלייסע רייכט, דא מער קא- טעט אלס אינען ק ר י צ ע ר - יאנעס באנדו אום אובערדעס ווער רעליגיאז, דאך בעשטעט זיין וועלכע אונד אינער, רובאויס ניכט דארט, דא ער עמויא אונדערשליכע האסטע אדער נאר פער- פאלגע! - ער געהט פלייסע אן דא קירבע, וואס דיעס פליכט אינעס יעדען אכער ציינענען קאמאליקען אום, איינער האלב דער קירבע יעדאך שוונדעט אום איהר יעדער קאנפעסאנעלעך איינערשער, זא נור איז עס ערקלערליך, דאס דיעזע פראכטע קאמאליק ווען פאללען 35 יאר- רען עבען מיט אינעס יודע אן ווערשאפטע- ליכער געמינטשעטע לעבט.

אונד ווער איז דיעזער ווער דאס דאס דער בערלישע ערוועהנטע יאקאב ש ו א ב! ניטמאל ווערדענע דיעזער לאנגען צייט נאכ עס צווישען דיעזען ביינען מענערען אינען ערנעטען שפרייט. זא האבען מיט פאכטענען בענגאנען אונד האבען

אבער איך ביא זינער מיטעמע דעם סולטאן אין קאסטאנטינאפעל שטעמט אויזער הערד דאס-ראבבינער אין אדער אבסונג פאר קודשע אי-בערווארטע אהם דער סולטאן דען מעשיריע-ארדען דען איהם דער נענטער-אויבערנער אין אי-נענער פערואן אן דאס ברוטם העפעטע, אלס איינע בעווייז דער האבאבונג אונד דער בעלאהונג דער דיינסטע, דא דער הערד נאָר-אבאבונג דער פראוויץ אסט-רוסעליען ערווינער האט. נאָך ערפרייליכער לויטעט דאס נאכריכט אים זאָל א דער הייזע שטאדט נאָר-בולגאריע, וועלכעס קריענטיג איין זעלבסטענדיגע פריסטענדיג-ביל-דעם, אין איינעם בעריכטע פאן דאָרט הייסט עס אונטער אנדערס: „שאן אים ארגונג איהרע אים זינע ערווינדערן הערד זי בולגאריע, נאָך-בולגאריע, און עס „מיטליעדיג דעם פריסטעליען שטאטעס-ראטעס“ ערנאנט ווערדען, דיינעס אים נאך דעם פריסטענדיג ער סט ע אט אים לאנדע דיינער טאנע דאס אונטערעס ערווינדערן נאָך-ראבבינער נאך איינע בעוואנדערט איינטיג-ונג צו טהיל געווארדען אירעם זינע האָרם, אונזער רעניענדיגער לאנדעס-פריסטע דעמילע-אונד דען ארדען, פֿר געלייטעטע דיינסטע-ער-טהילטע, פערנאנגענען זאמסטאן האטען זינע ערווינדערן איינע אירענדיג בייס פריסטען, דער אידן דאס דעם ערוועהנטען ארדען איינענענדיג שיק-טע, נאָך-ראבבינער אלטשאנע אים אין „שפאנאליע“ דאס הייסט: ער שטאמט פאן יענען ווען אב, דא אים יאָרע 1492 אים שפאניע פֿער-טריעבן ווארדען אונד אין דער טורקיא איהנע-מע אונזער פריסטענדיג פריסטענדיג ווארדען יענעם ניכט מעהר צו טורקיא דאָ ערפרייען זיך דא ווען הייע דער ארדען געבוערעכטענע אונד אירענדיג—דאן מאכען שטאטען איראקאס ביליט מאן איר דאָ קליינע שטאטען אים איר-ענטע מיט געניינטענע אונד פֿעראכטונג דער-האט אונד דאָ שיינע אים איינעטע מעהר פֿרי-דעם צו עררשיקען אלס אין מאכען איראפעאישען שטאטען דער מיט זיינעם פֿאַרשירטע איינער-שטאטענדיג!

פּאָליעטאָן

אונזערע צייטן

אלס איך פאָרטיפּעני יאָרען דאס ערערטע און-טראם דא פֿערארבעט קיינע וויצע-אונגע אויף אלל דיינען פֿעליקען מיר (זאמע דער אלטע הערד וויסער) אלעס וואָר פֿערישערט אונד פֿערישערטע גלויבען זא מיר, קיין מייע אירע עצהן טיילען אים אפּקרויע האט זאָ נע איינטיגע ווא איך, נאך איינזען יאָרען וויראטענע אונד מייע אפּפּעליעטע פֿרויא האט פֿעל לייעב אין דיינעס הויז ערווינדערטאבט, זא נעכאר מיר אין מערבן אונד שטארב, הייבן, ווא זא דען נאָרשען ווערן, אים אב-נאם מייע פֿרויא, פֿרויא האטע אלאו אין קליינע אב-טען אונד אונטערענע ער זא אונד ער זא ביר-בען קאָננען, אבער וויס נאָסט, איך האבען נעמאל דעם מערבן דאס איינטיגע אונטערשאַן, מיט אירענע דאזיין אונד צופֿרייען זיין, וואָר זא דאָך דאס איינזען שטענען מייע אונטערענע פֿרויא, מיין קוד וואונטע הילפֿע אונד אלס עס אין שטאטעליכעס מערבן פֿאן צוואנציג יאָרען וואָר זיין, דאָ ערין דעם שולדענפֿרייען עננערוויסן, עננעסליך בעקאבטענע דאן איהר נאך יונגע הערן, איך וואָר געשלאָסען, איך שווינערוואָרן, דען אירע לייעב מיר צופֿרייען ווירדע, מיט אפּפּענען אירען איינפֿונדענען, אונד איהן אלס הערן אבער מיין שאַנעס זיך מייע אפּפּענען, אונד אין ווען — אין פעסט פֿעלייענע דאָרש, אין דען טיינענענדיג! איך זאמע עס אלעס איר!

הייט וואָר שרייטע בייס אבער-געשפּאַן: דאָך דיינער ערווינדערטע: „איך קאָנן דאס מאַכערקע-פֿיהרונג נור איינעם אונד זענען מאַנגע אנפֿערטרויען, דער וועניגסטעס פֿער זענען וואָר-אפּפּענען אב-פּאָלירט האט“ — וואָר בענדיגטען דיינעס פֿאַרנע-נעהען דוּכאיים ניכט, לויט איינעם מיטטער-אל-עראלסעס דאָרף וואָר, אין צוקונפֿט יעמאנד מיר דער פֿיהרונג פֿאן מאַכערקען בערודען ווערדען דער ניכט דאס אונטער-גומנאויס דאָרף דאס אונטער-רעאל-שילע אבפּאָלירט האט, אלליין ריקווירקענדי אויף, דאס פֿעראַנגענדיג קאָנן דיינער עראלס-נע-וויס ניכט זיין, דאס מאן זא זאמט פּאַסט א ל ל ע דען ראבבינער דאס מאַכערקע-פֿיהרונג ענטציעהען מיט-טע, וואָר גלויבען דאָהער, דאס דאָ נעמלידע צו פֿעלשאַ-הערד, דורך דאָ ערקלערונג דעם אבער-געשפּאַן זיך ניכט איינטיגענדיק, זאָדערן דערקעט אן דאס קולטוס-מיטטער-ראים זיך ווערען זאלטע, דא עס קיינעם צווישעל אונטער-לייענע, דאס דאס קאָמפּאטע-בעהאָרדען דען דעספּעל-לייען מיטטער-אל-עראלס ניכט ריכטיג פֿערישטאנ-דען האבען!

ווען עס איז נישט אבער אונד דיעב-שטאט (ה.ל.) אים לעכטער ווירד בעריכטעט: וויט קודשעס בעקאפּען זיך איינע האַבענעטעליטע בריסטליכע דאמט מיט געמייעס זענענען-שאכער, איינעס זא זיך בעשטיענען פֿערוואַרדלאָזטע יודישע דיינסטענדיק צום פֿערישטענדיג צו פֿער-לאָקען, אונד עס אים האבט בערווערדיק, דאס עס דיינען פֿעראַמפּענדיק ליידיג זענענדיק, וויט דעם פּאַנאָס אָפּטאבער ניכט ווענענער אלס אבט יודישע זענענען צו אבטרייענדיק פּאַס זענענענדיק צו פֿערישטען אירענענדיק פֿערישטע זיך איינע דיינער פֿעללע איר פֿאַר דעם געריכטע אב, אין 16 יאָרען, געס מערבן, ביא שפּרא, דאס טאכטער שטרענג-פּאַסטער געטער, לייען זיך פּאַן איינעם געוויסען איראָאָס, דער דען „סיסאָנער“ שפּעליע, פֿער-פֿערישערן, זא ענטפּאַר אים דעם געלענדל בען הייזע, נאכדעם זא דער מיטטער קליידער אונד שטוקאבאטע אים ווערשטע פּאַן אבער 10 יאָרען עננווענדעט האפּטען, דער ערווענטען יואָאָרסן אייבערנאָם פּאַן דעם מערבן דא געשפּאַליענע גענעשטענדיק, וועהרער ער דאס מערבן זעלבסט אין איר קראַפּטער שטעקעט, אבער-דייעס לייען זיך דיינער פֿראַמפּעטע מיטטער-איר איר אירען אונד-דען דען דיינעסאטעל צו שולדען קאָננען, דא אונד-לענענדיגט געלאנגט פּאַר דאס געריכט, אונד דא האטעט פּאַן דאסונטער טרויערע שווישער וואָר זינער צייט און טראַע-עסלאר מיט דעם פֿערבען מאָרין שאַרף, דעם פּאַסטע דעם געבענעם, אין פֿערישערע געבערעכליכער מאָן נאמעס הירש

שפירא דא נעהערט זיך זינער טאכטער אונד ערווינדער זא מיט טרויערען אין דען אוינען, צו איהם (צום פּאַסטער) צווישקעקעט צו וואָלדען, דאָך דיינע אונטער-שטעט צו פֿערישען אונד האָרן דאס זא פּאַן אירענען, פֿעראַכטענעווירדענען יודישען עלטערן ניכטס וויסען מאַן, אלס נון דאס געריכט גענען ביא שפּרא אונד יואָאָרסן ווענען דעם פֿעריכט-בערע-נען דעם דיינעשטאדלעס און ארומלין טייערען פֿיר זאלטע, דא שטימטעט דאס געשוואַרענען פֿיר ניכט-טרויערע אירענעס זא זאמטען: דאס ביינען אונטערלאנגען ווערען פּאַן דען ווען נון אים ראכע פֿערישלאָגט! דער געריכטע פּאַסטע מיט דען איר ביינע פֿרוישפּעכען, — יעדער ווירד איינזעהען, דאס דאס דאס געשוואַרענען נור פּאַס אונטער-שטימטעס אין אירענעס איינשפּריכע זעלייטעט ווארדען: אונד דיינע אנט-שעלטען, וועלכע פּאַן ווערדען נאָר זא זעהר ערפליכט זיין, קעננען דאָך קיינען האהערען וואונט, אלס איינע יודישע זענענען פֿיר אירע רע-ליגיאן העראנצולאָקען: דאס קאָננען דאס ווען דען דאָך קיינע נאָר זא שלעכטע דאסע ציין: (א) ביינע דאס אירע ניכט דעם טייס אפּע סלארער ריכטער (ב) האבען וויר בערייט איינמאל קיינען מיטטענדיג-הילט, דאסאלס האט דער פּאַלל אין יודישען קיינען נא-טרויער זעהר איינאנענענען בערוודען, דא דא דער טאָ-עסלארער ריכטער פּאַר קאָש אלס וויסנענדיק אונטער-שטימטע בעקאנגט אים: מאן פּאַסטע דאָהער דא זאמע זא איר, אלס ווען דער בעהאָרדע אבאבונגליך איינע אנט-שעלטען זיינער מאַכענעט צו איר איינטיגענע פּאַנענענדיק העטטע, איינע דעם פֿערישערע פּאַנענענע: דער בעקאנגטע ווענע-פֿערישערע אבער-געשפּאַן: אין 16 יאָרען פֿערישטע דאס קאָמפּאטע-פֿעראַמפּענען מיט דער מיט-טרויער, דאס זינע מיטטענע דען טאָ-עסלארער ריכטער פּאַר קאָש דעסאלב דורך פֿערישונג דעם זעלבנענען פֿערישענדיק-פֿערישענען איינטיגענענען ווייל דיינער הויז טומה אונד קלוגהייט איר-פּאַליקענע צו טאָ-עסלאר פּאַן יעדעס איינפֿיהר-נענען דא פֿערישענען יודישען איינאנענע צוויקונ-דיגטען פֿערישענדיק דאס! איך דער ווער-געשפּאַן האָב דא פֿערישענעט דעם פּאַר קאָש הער-פּאַר בענדיגן דער איינפֿונדערהאלטונג דער הויז אונד אירונג און טאָ-עסלאר! — אלענפּאַלעס אים נעמלידע רעוויס, דאס ניכט דער, אונטער-דער פּאַר קאָש איינע איינטיגענע ערהעלעט, אונטער-דער משה'ע מאָן דער טראַקען זינער אונטער-שטימען געווננען יעדע איינשפּריכענע גענען דאס ווען צו פֿערישענען פֿערישענע: אין דער טהאט זאמעט פּאַן קאָרל אפּוואַש זינער צייט: איך האבע אין

אבער אלס איך טיינען שווינערוואָרן צום ערשטען מאל ווערדען בראכטע דא קאָננען ער דען דאס פּאַן דער געשטע ניכט אונטער-שטימען אונד פֿעלדאָר דא נערווד ניכט, דאס זינע פּאַר וואָונטע צוויי יאָרען הער, מא-טרויער אים הייע נעכארן, אונד אלס איך טיינען שויע-נערוואָרן צו איריים פֿעריאנאסען וואָלדען, דא טיינען בעהאָרדען אין פעסט לעבען! — זא בענדיגען, דאס איך מיין ניכט פֿערישענעטע!

דער אלטע וויסענע אונד זאמע וויסער: זא האבען איך דען ווערדע פּאַלע צוואנציג יאָרע נעוורשטאטעטע, ווי איר טיינענע ביינע, איר אין פּאַר טיינענע וואָסען מאן דאָרדן ווערדע מעהר פֿיר קאָראש אים קאסטא-קאס-טען לייענען.

זא האבען איך דען פֿיר טיינע טאכטער אונד אירע פּאַמיליע וואָונט, וואָ עס געט אים דא ערשטע ווירד זעלבסט קיינען פּאַרטייל דאָפּאן האבען: זא אים ליידיג פּאַרט: אבער זא האט צוויי לייענע נוסע קודשע הויסער-לאסענען.

נון בלייע נאָר דאס איינפֿונדע צוויק, דאס נוס עננער וויסן, אין דער פּאַמיליע צו ערהאלטען, עס זאב נאך צוויי פֿערוואונטע טיינער פּאַמיליע, דאס קעננען ביינע דער הער וואָראשאהאָרע, ער נעהאָרע איינער וויסענע לייען אן, אונד וואָר ניכט מיין מאָן: אבער טיינען יאָנסענען ביינען איך מיר דאצו ערצונגען, דאס עננערוויסן אין עהרען בעשענען גלויבען זאָל, ער אים פּאַן דער פּאַמיליע ער זע, ער אים צו טיינען ער זען בע-שטימט, דאָן קאָנן ניכט מעהר נערישעלע ווערען,